

Մանգրումի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՌԻՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

Երկնքի Երեւել

1867 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 16 ՀԻՒՄԱ ԻՐԹԻՍԻ ՍՈՊՈՂ

ՆԻՒՄԵՐՈ 466

Յանգուստի Էֆեմար համարատ 6 հաւի - անկառ 300
հաւի Էֆեմար, անկառ Էֆեմար, Էֆեմար Էֆեմար
Էֆեմար Էֆեմար, 200 Էֆեմար, Էֆեմար Էֆեմար 100 Էֆեմար
Էֆեմար, Էֆեմար Էֆեմար 80 Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար

Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար
Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար
Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար
Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար

Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար
Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար
Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար
Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար

ՀԱՎԱՏԻՍԵԹԸ ՏՈՒՆԻԼԵՅԵ

Տիւնքի նիւսիսիդատ նէշի իթտի.
կիմիդ իսթանպուլտան էտիքնէե վէ սա.
լիքէ մահէլէրին տէմիր Եֆեմար ինչա.
սը իչին 600 միլեօն Ֆրանսի մէսարիք կի.
տէճէք օլուպ վէ 12 սէնէ գարֆընտա
խիթամ պուլաճաղը վէ հիւքիւմէթի սէ.
նիկէ թարաֆընտան մէսպաղը մէգպուր
իւգէրինէ 0/0 7/8 տիկէ օլունաճաղը թէ.
էմին իտիլիշ տիր:

— Նոր նամ դաղէթանըն գալի ինձէ
Բուսնուգ վաղաքնտան տօլաքը Սըրպ
հիւքիւմէթի թարաֆընտան Պապը-Ա.
լիկէ պիր նօթա իրսալ օլունմուշ վէ
մէգքիւր նօթատա իւշ թէքիւք վար ի.
միշ: 1. Մէգքիւր վաղաքնտա տախիլ
պուլունան քեաֆէթի Օսմանը մէմու.
րինինէ ալ ու ձէգա վէրիլմէսի. 2. Վու.
րուլան Սըրպընըն ֆամիլեաքնա ագձէ.
ձէ պիր միւքեաֆաթ օլունմասը, վէ 3.
պուլունան պէօյէ ետլէրինտէ Սըրպ բա.
բօրթու պուլունան Եֆեմարըն ս.
պէսթձէ կէզէպիլմէթի:

Պու մագուլէ պիր նօթանըն սահիհէն
իրսալ օլունմուշ օլմասը պիգձէ դարա.
յիպ նէվինտէն պուլունտուղունտան,
մէգքիւր դաղէթանըն Եֆեմարըն պուլա.
պէրէ չօգլուգ իթիմատ իտէմէյիգ:

— Իսթանպուլտա վէ մէմալիքին սայիր
մահէլէրինտէ օգլա վէ գատէհ իլէ իչկի
սաթանլար իլին պուլ տէֆա Պապը-Ա.
թարաֆընտան պիր եէնի նիգամնամէ նէշի
ու իլան օլունմուշ, վէ կէլէճէք րուսի
հոկտեմբեր այլընըն 12 սինտէն իթիպա.
րէն մէվգընի իծրաքէ վաղ օլունաճաղ
տըր:

Մէգքիւր նիգամնամէ կէրէք էձնէպի
վէ կէրէք թէպապի տէվէթի ալիկէտէն
պուլունանլար իլին մէրի իւլ իծրա օլու.
նաճաղ օլուպ, պուլունան ահքեմընձա

քեաֆէթի իչկի սաթան տիւք քեանլար
քէնտի տիւք քեանլարը իծալը 100 դու.
րուշ իսէ 25 դուրուշ վէրկի թէտիկէ ի.
տէճէքլէր, վէ քեաֆէթի պիրէր թէգ.
քէրէ ալաճաղար տըր քի, ալթը այ
հիւքիւր օլուպ, միւտտէթի մէգպուր.
տէն սնըրա մէգքիւր թէգքէրէ եինէ թա.
դէլէնէճէք տիր:

Մէգքիւր նիգամնամէ մուճիպինձէ
գօլթուգ, մէլսանէ վէ գաղնիս կիպիմա.
հէլէրտէ քեաղըն վէ սայիր խուճար օ.
Եֆեմարը մէն իտիլիշ տիր:

— Նոր նամ դաղէթատան ալաքաղ
տիւնքի Լէվանթտա օգուլտուղունա
կէօրէ, կիւեա տէվէթու Պապը Մուս.
թաֆա բաշա հաղըթիլիքի տտէթա պիր
դիարէթի մագամընտա Տէր-սաատէթէ
կէլմիշ օլուպ, վէ հիւ պիր մէմուրիկէթ
գապուլ իթմէեճէկի տախի սուրէթի
գալիկէտէ պէեան օլունմուշ տուր:

— Սիւն դաղէթատընտա օգուլտու.
ղունա կէօրէ, Ս. Յարուլիւն քիլիսէ.
սինին գուպպէսի սաֆի տէմիրտէն իմալ
օլունաճաղ օլունտուղունտան, մէգքիւր
տէմիրէր Ֆրանսըգ տէօրմէսանէլէրինտէ
տէօրիւլմիւշ օլունտու. հալտէ, պուլ տէ.
ֆա Եֆեմար, վէ անտէն տախի չիմի.
քի հալտէ 90 եիւք գատար Եֆեմար.
մէ վասըլ օլմաեա պաշալմըն տըր: Մէօյ.
լէնտիկինէ նէգարէն, մէգքիւր տէմիրլէ.
րին քեաֆէթի պին տէվէ եիւքիւնէ գա.
տար պալիղ օլաճաղըն: Գուպպէի մէգ.
քիւրէնին Չատիկտէն էվէլ իթիմամը մէ.
մուլ օլունմագտա տըր:

Վէ իթիմատա շաեան եերլէրտէն ա.
լաշլուրընա կէօրէ, պա իրատէի սէնիյէ
Եֆեմարտան Գուլտու շէրիքէ գատարա.
րապա Եֆեմար ինչա օլունաճաղ տըր: Վէ
պուլ խուսուսուն նէգարէթի Գուլտու
շէրիքտէ պուլունան առաքիրի Շահանէ

գօմանտանը Լիվա բաշա հաղըթիլէրինէ
իհալէ օլունտուղունտան, վէ միւշարիլէյհ
բաշա տախի Սալթ գարիկէսինէ միւշեր
բաշա հաղըթիլէրին նէգարինէ կիլմիշ
պուլունտուղունտան, ալթէթիլէրինտէ
թարիգի մէգքիւրուն ինչաքնա պէտ ու
միւպաշէրէթ օլունաճաղըն:

Իզգէտտիլին իլք տէֆա Արգատիլի
գօլալմասը հաղըթնտա, Եֆեմար հիւ.
քիւմէթի իլէ Տէվէթի ալիկէ պէյնին.
տէ վուգու պուլան միւգաքէրաթա տա.
լիք օլուն իւլիւնձիւ նօթանըն սուրէթի:
Տէվէթու Սալթէթ բաշա հաղըթիլէրի թա.
րաֆընտան Աթինտա Տէվէթի ալիլէ մաս.
լաիաթիւգարը Զօթիատէս պէյ
ձէնապլէրինէ:

31 յուլիս 1867 (Ն. 19.798/66)

Յուլիս 19 թարիլի իլէ Պուլատ բա.
շա հաղըթիլէրինին վէրտիկի թալիմաթ
մուճիպինձէ Արգատի վաղաքն հաղըթն.
տա Մ. Թրիգուրի իլէ վուգու պուլան
միւքեալմէնին պէեանըն հալի, Պո.
թիատէս պէյ ձէնապլէրի թարաֆընտան
յուլիս 26 թարիլի վէ 3,144/191 նիւ.
մէրօ իլէ միւրազգամ թահրէրաթը գա.
պուլ իլլէտին:

Զօթիատէս պէյ ձէնապլէրինին իֆա.
տէ վէ իյգահընա թայիլին օլունշ օլուն.
ղու միւթալաա վէ պիւրհանլարա դար.
շուրգ Մ. Թրիգուրիին վէրտիկի մանեա.
լար, Տէվէթի ալիկէնին իտէա վէ Էֆ.
քեաղընը վէ պուլ պապտէ քէնտի շէրէ.
ֆի իզլիգաղընձա թուլտուղուն թա.
րիգինի տէյիշտիլէճէք սուրէթտէ ձէ.
վապար կէօրիւլմէմիշ տիր:

Մ. Թրիգուրի իլլըսըգ սէֆինէօի (քի.
րաթ) իւնվանըն գապուլ իթմէմիշ տիր
քի, Արգատիլին հալինի վէ Օսմանը սու.
լարընտա իծրա իթտիկի վէ հալա իթ.

մէքտէ օլտուղու հարաքեաթընը կէօս-
թերմէք իշնն, պիզլէրէ անճագ պուլու-
ղէթին իսթիմալի իլէ անլաթտըրըւպի-
լէճէկի շաքէաթէ կէօրիւմիւլ իտի. Չի-
յատէ տիգգաթը վէ տէրին միւթալա-
վէ թէֆթիշ իտուպ, վէ պիթարաթըգ-
լա նազար իյլէտիկի հալտէ, պու պապ-
տէ մէգքիւր իւնվանըն նէ միւպալազա
վէ նէ տախի չօգ զիատէ սէրթ օլմատը-
ղընա իսքեաթ օլաճագ տըր, Էկէրչի Ար-
գատի, Եալընըգ թիճարէթ իշնն ապու-
գայը պօզարագ մէն իտիմիշ էշեա վէ
էմթաանըն նազլինէ թայեին օլունմուշ
պիր թիւճճար սէֆինէսի օլմուշ օլ-
սա իտի. Մ. Թրիգուրի թէշէքքի վէ
իտաաասընա հազգը օլապիւր իտի.
Յագաթ, նասըլ քի Յօթիատէս պէյ
տախի քէնտիլէրէ տէրիսթըր իթ-
տիրմէյէ միւսարաթ իթմիշ տիր. Ար-
գատի, Կիրիտ ճէգիւրէսինտէ Տէվէ-
թի ալիտէ հիւքիւմէթինէ գարչը ճէնկ-
լէշմէքտէ օլան հիւճմ իտիճի պէօլիւրէ.
ըին ալէնէն խըմէթինէ թային օլմուշ
տուր, վէ տէյիլ Եալընըգ մէքիւլաթա
միւթաալ լէգ շէյլէր, իլա օիլաճ, միւ-
հիմմաթ, վէ տահա Ֆէնասը աշիքեար
սուրէթտէ միւտարէպէ օլունան մահէլ-
լէ կիթմէք իւզըն սիլաշլը աստէմէր նազլ
իթմէքտէ տիր, պու թարպտա պիր սէ-
ֆինէ, հէր նէ պանտէրա թահթընտա
պուլունուր իսէ պուլունսուր, գարատա
պիր գօրպա պէօլիւկիւ րասթ կէթիրտի-
կի հալտէ, ասաքիւրի Շահանէ օնա, նէ
մուամէլէ իտէր իսէ, մէգքիւր սէֆինէ.
յէ տախի պիշ մուամէլէ օլունմալը տըր.
Պու գատար տախի տէյիլ տիր, Ար-
գատի, Օսմանը գարաղըլարը Էօնիւնտէն
Եալընըգ գալմագլա գուրթուլմաղա շա-
լըմաեղպ, նասըլ քի Մ. Թրիգուրի Յօ-
թիատէս պէյէ սէօյլէմիշ իտի, իլա,
գարչը գօյմուշ, սիլաճ գուլանմըշ, վէ
Եալընըգ գօլալանմագտա օլուպ, Ֆագաթ
վուրուլմաղա պաշլանմամը իքէն, սո-
նանմայի հիւմաեուէն գարչը աշիքտան
աշըղա խուսուլմէթէ չօղըլմըշ տըր.
Պու վուգուլաթլար, քի իթէքրարէն Մ.
Թրիգուրիէ տէր խաթըր իթտիրմէլիսի-
նիգ, Օսմանը սուլարընտա իճրաեէ կէլ-
միշ տիր, Ֆագաթ վէլէվ աշըգ տէնիլտէ
վուգու պուլմուշ օլուն, պու հարա-
քեաթա թէշէպպիւս իտէն պիր թիճա-
րէթ սէֆինէսինէ նէ իսմ վէրմէլի, վէ
հուգուգու ամմէնին խիլաթը օլան հա-
րաքեաթտա պուլունուպ, վէ քէնտի քէն-
տիյի գանուլուն խարիճինտէ պրազմըշ
օլան պէօյլէ պիր սէֆինէյէ, պիր պան-
տէրա թահթընտա հիմաեէ պուլմասը
մուամէլէթի նասըլ վէրիլէպիւր.
Իմտի Արգատի պիր խըրսըգ սէֆինէ-
սի կիպի տալրանմըշ օլունուլունտան, տի-
մէք տիր քի այնի իւնվան վէրիլմէլի տիր,
վէ մէգքիւր սէֆինէ գանդի միլէթտէն

խտէ, օլ միլէթ Պապը-ալիլէ մու հարէ-
պէտէ օլմատըգճա, անըն իճրա իթտիկի
հարաքէթլէր տախի, պու վէրիլէն իւն-
վանըն խարիճինտէ պիր հարէքէթ մա-
գամընտա նագար օլունմագլար.
Չանն իտէրիմ քի պու իքի հալին
մապէյնի օլարագ պիր պաշգա ուսուլ
ու գալիտէ Եօգ տուր. վէ պէն իսքեաթ
օլմուշուլմ տուր քի, Էուլան հիւքիւմէ-
թի, հուգուգու ամմէն անքեամընըն հիշ
պիր վէճհ իլէ տախիլինտէ պուլունմա-
եան վուգուլաթլարըն մէսուլիէթինի
քէնտի իւզըրինէ ալմագ իսթմէլէճէք
տիր. պու մէսուլիլէթի գապուլ իթտի-
յի հալտէ, հիշ պիր վագըթ հագգը սա-
եուլալմաեաճագ օլան պիր հարաքեաթը
խասիմանէյէ մուգապիլ թարգիէն իս-
թէմէյէ Պապը-ալիլ մէճպուր իտէճէք
տիր, վէ պու թարգիլէնին քէֆալէթինի
խտէ Էուլան հիւքիւմէթի պիզլաթ քէն-
տի հիւնիւլ րիգասը իլէ տէր իւհտէ իթ-
միշ օլաճագ տըր.
Արգատի վագօրուլուն Էուլան սու-
լարընա գատար գօլալանմասը խուսու-
սուլա կէլինտիքտէ, Չանն իտէրիմ Մ.
Թրիգուրի պու խուսուսու, հուգուգու
ամմէնին խիլաթընտա պիր հարէքէթ
ատտ իթմէյէ իսրար իթմէյէճէք տիր,
չիւնքի, նասըլ քի պալատէ պէեան օլուն-
մուշ տուր, մատտէ հիշ պիր միլէթ
պանտէրասը հիմաեէթինէ հագգը սէլա-
հիէթի օլմաեան պիր սէֆինէեէ եէթի-
շիպ թուլուպ վէ միւթաալազգ օլտու-
ղու ճէգասընը վէրմէք իւզէրինտէ իտի,
վէ հաթթա Էուլան հիւքիւմէթլէրի,
մէգքիւր սէֆինէյի քէնտի խիլաթըն-
տա հիւքիւլ ու վիգայէ իտէճէք Եէրտէ,
պիզլաթ քէնտիլէր թուլմալը իտիլէր.
Ֆագաթ նասըլ քի տէվէթլու Յուլատ
բաշա հագըթլէրի քէնտի յուլնի 19
թարիլի թահթընտա հագգը օլա-
րագ պէեան իթմիշ տիր, նէ վագըթ քի
Էուլան հիւքիւմէթի Արգատիին Օսման-
ը սէֆինէլէրինէ գարչը իպրագը խու-
սուլմէթ իյլէմիշ օլմասը իլէ հուգուգու
ամմէնին խիլաթընտա պիր հարէքէթտէ
պուլունսուլունու, վէ պատէ զին Էուլան
պանտէրասը թահթընտա սըղընմաղա սէ-
լահիէթի օլմատըղընը թանընպ, վէ նի-
հաեէթ Չէրիկօ ճէգիւրէսի Էհալիսի թա-
րաթընտան Օսմանը սէֆինէլէրինէ գար-
չը օլան հարաքեաթը խասիմանէեէ մու-
գապիլ Օսմանը սանճաղընա շէրան լա-
զըմ կէլէն թարգիլէյի վէրէճէք օլուն ի-
սէ, օլ վագըթ պու խուսուսու իւզէրին-
տէ տախի մուամէլէ վէ թէֆթիշ օլու-
նաճագ պիր քէօշէ օլուն.
Կէրէք պու մէքթուպուն, վէ կէրէք
յուլնի 19 թարիլի տէվէթլու Յուլատ
բաշա հագըթլէրի թահթընտա գօր-
եալէրինի Մ. Թրիգուրիէ վէրմէյէ մէ-
գուլունուլունգ.
(Իւն) ՍԱՎ.ՅԵՓ

ԿՈՅՐԵՐԵՆ ԾԱԽԿՈՒԱԾ ՔԱՂՅԱԿՆ ՄԸ
(ՇԻՐԻ ԲԵՆՁԵ)
Ասիացի հայոց հազարաւորներուն Պօլիս
եւ ուրիշ տեղեր ցրուելով երկար տարիներ
պանդխտութեան մէջ թափառելը ամէն կեն-
դանի աշը կը տեսնէ, բայց անոնց նիւթա-
կան ու բարոյական սրտանմիկ վիճակը, նո-
ցա սերնդեան օրքան զօր ցամաքիլ եւ վիճա-
նալը, ու նոցա հայրենեաց յաւերակ եւ ի-
կործանում աճապարելը ամէն աշըր գործ չէ
տեսնել.
Ամէն հայ աշը կը տեսնէ որ Ասիացի հա-
յերն հոս եկած ծանր աշխատութեան մէջ կը
հեծեն, հին ու մին կը հագնին, սոխ ու խըս-
տոր կուտեն, մութ ու աղտոտ խորշերու
մէջ կը պտուկին, անմաքրութեան մէջ կը
թաւալին, ծնողքէ, ամուսինէ եւ զաւակ-
ներէ հեռի կապին, եւ կարօտակէզ սրտիւ
կը տոչորին, (որ ասոնք այնչափ մեծ բան չեն,
քանզի առաւել խստակցութիւն կը համարուին
քան թէ վիճացուցիչ տարրեր,) սակայն ամէն
հայ աշը եւ հայ սիրտ չկրնար տեսնել եւ
զգալ նոցա ներքին կացութեան ջիղերը փո-
տեցուցելով խզիլող ահաբեկ բաղկեղը, որ
վայրկեան առ վայրկեան ճարակելով ու ըն-
դարձակելով մինչեւ նոցա սրտին խորը թա-
փանդած է, եւ նոցա դարձն ի հայրենիս ան-
կարելի կընէ.
Խեղճ պանդխտաք իրենց երկրէն դուրս
կեցին, կարծես այլ եւս ետ չը դառնալու
դաշամբ եւ երդամբ.
Նոցա զաւակներ տգէտ եւ անգաստիա-
րակ կը մեծնան, եւ փոխանակ իրենց երկր
զարգացուցելու. . . անմիջապէս իրենց նը-
ման թշուառութեան մը հետ ցմաճ կապուե-
լով եւ աւելի թշուառացուցիկ մը գոյու-
թեան սկզբնառիթմ ի գրաւ դնելով պատառ
մը հացի համար կը թողուն ամէն բան եւ
կը հետեւին իրենց հարցը սրտակսկիծ օրինա-
կին, եւ այսպէս չղթայարար սերունդէ ի
սերունդ կը գլտորին թշուառութեան գու-
րը եւ անտի հարկաւ ի նուագում եւ ի չը-
քութիւն.
Մինչեւ Ե՞րբ.
Մինչեւ որ հատնին.
Ատոր դարման.
Բայց ո՞վ պիտի խորհի եւ ո՞վ պիտի ջա-
նայ, երբ հայն զգայուն եւ կարեկից սրտե-
րու կարօտութիւնը կը քաշէ.
Ինչո՞ւ Ասիացին կը թողու իւր ընդարձակ
հայրենիք եւ կենսատու օդ ու կլիմայ եւ իւր
սիրուն ընտանիք, ու կը թափառի թշուառ
պանդխտութեամբ.
Որովհետեւ այն հինօրեայ թանճր տգի-
տութիւն դեռ հոն իր մահատիպ սեւ դրօշ
կանգնած հայոց արհաւիրք կը կարդայ եւ
ջնջում ու աւերում կօպանայ.
Որովհետեւ դեռ հոն սեւագգեատ Ատոր-
պէին կենազրաւ մկրատ հայու կենաց թել
կը խզէ եւ բռնաւոր հայերու մատ նորա մահ-
ուան վճիռ կը մրտէ, Հոն Պանդորայան մա-
հաբոյր տուփը կարծես գոցուելիք չունի.
Որովհետեւ դեռ Քրտին չոր բազուկ հոն
հարստահարութիւն, բռնութիւն, եւ աւե-
րում կը գործէ.

Հոն մարդ ու երկիր անմշակ, ամեն կողմ փուշ եւ տատակ, վանք ու եկեղեցի բաց բայց դպրոց փակ, մէկ խօսքով ամեն արհեստ ու երկիր աւերակ, սակայն ուսկէ՞ց գտնեն հաց ու ստակ, երբ նոցա հայրենիք գրաւած են վայրենիք:

Հոն ասիացիին՝ իր շուրջ միշտ պատած կը տեսնէ վայրենական յուզմունք, չկայ զինքը մխիթարող գէթ վայրկենական ուսմունք: Լէք նա իր ծննդեան վայր չգտնէր կարեկից օտար, ինչպէս չգիտէ հացի համար յերկիր օտար:

Իսկոյն ասիացիին՝ դատապարտեալ է իր եւ իր զաւակաց յագուրդ գտնելու համար փախուստ տալ օտար երկիր: քանզի Քրտին պիտի ձեռք իր տան քով դարանած է եւ իր աւտեր ցորենի տեղ ծածկած են գաղձեր (ֆէնա օթ) թէ եւ պակաս չէ օտարութեան մէջ ալ զինք մաշեցնող քաղցկեղ:

Պանդուխտ ասիացիին ինչո՞ւ չը դառնար իր հայրենիք:

Որովհետեւ նա քաղցկեղի մէջ ճարակ, փօրիցան կուտէ նորա վաստակ:

Իր տունէն փօրիցա մը կուգայ, պէտք է հարկերին 30 անոթ տայ, եթէ չուտով չի վճարէ, պարտքին չափ կաւելնայ, եւ մինչ մէկը վճարել տքնի, ուրիշ մ'ալ ետեւէն կը հասնի, եւ իր վաստակին կէսէն աւելին փօրիցան կուտէ, եւ յուսահատութիւն զինքը կը պատէ:

Ուրէ՛մ ինչպէս պանդուխտ ազգայինք դառնան հայրենիք:

Ո՞վ տեսաւ աս խեղճերու ցաւալի վիճակ, եւ դարման գտնել ու չթողուլ զանոնք քաղցկեղին ճարակ:

Արդարեւ աս փօրիցայի դործ մեր պանդուխտ ազգայնոց կեանք մաշող քաղցիկը մը եղած էր, բայց վերջապէս ասոր դարման իրենք խորհեցան:

Ուրախութեամբ սրտի կաւետեմք մեր պանդուխտ ազգայնոց, որ Չուխուր-Յէմէի կողմ այս մասին մասնաւոր ընկերութիւն մը կազմուած է, որ եկած փօրիցաներէն 400ին 45 պիտի առնէ եւ աս 45ին ալ 3ը դպրոցի համար պիտի հաւքէ, եւ պէտք եղած դէպքերուն ներքին պիտի տայ: Ըսել է որ պանդուխտ ազգայինք քիչ մը չունջ առնելու կարող պիտի ըլլան:

Կը յուսանք որ՝ աս առաջին օգտաւէտ քայլին ներկորդ ու երրորդ մ'ալ պիտի հետեւի, այսինքն պանդուխտ ազգայնոց մէջ կը յուսացուի որ զանազան նպատակաւ ընկերութիւններ կազմուին այսուհետեւ, որ պէս զի չէթէ մայն իրենց հայրենիք գառնալու դիւրութիւններ ըլլայ, այլ բուն իրենց երկրներուն մէջ հետզհետէ դպրոցներ բացուին եւ դարգանան, ու երկրագործութիւն ծաղկի հոն եւս հաց ճարելու համար:

Պանդուխտ ազգայինք, եթէ այլք չօգնեցին ձեռք, դուք ձեռք օգնեցէք, եթէ այլք չգթացին ձեր վրայ, դուք գթացէք ձեր եւ ձեր զաւակաց վրայ, աւելորդ ծախքերէ հետի կենալով ձեր ապագայ բարեկաւութեանը համար աշխատեցէք այսօրուին, քանզի կատարեալ ջանքն անհնարինը, հնարն կրէ:

Ա. Պ. Ա. ԽՕՐԲՈՎ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽՕՐԻՃԻՅԵՆԷ

Ինկիլթերրա բէյիսի վեքէլասը Լօրտ Տերպիեթ տաճառ իլէթի իսապէթ իթմիշ օլուպ վէկիւն պէ կիւն քէսպի շիտտէթ իյլէտիկինտէն, մէմուրիեթ տէն կերի չէքիլմէք նիեթթինտէ պուլուստուղու թէվաթուր օլմուշ իսէտէ, ինկիլթերրանըն իրլանտա վէ Սիփտիա էեալէթ լէրինէ տախի այրըճա ինթիլիսպ մատտէսինէ տալի իսլահաթ գանուլարը վէրիլէճէ կինտէն, վիւքէլա թարաֆընտան պու նիգամլարըն դարարընա տէկին մէմուրիեթ տէն չէքիլմէթլէրի բէճա օլուսմուշ վէ միւմարիէյ թարաֆընտան տախի իուլի մու վաթադաթ կէօպէրիլմիլ տիր:

— Սրանեառան ալընան հաւատարմէր թէէսիլթէ շաեան տըրլար. չէօյլէ քի Պարսէլուն, Թարաֆուն, Վալանս վէ տալի չէհիլլէրտէ ասմագ, քէսմէք ճէղալարը մէվգըլի իճրաեթ գոնուլմուղա պաշլամըշ տըր: Հարալ տիվէնլարը ալէլ աճէլէ իսլամարը վէրիպ, պիթիլմէքտէ տիրլէր, կիւնտէ եիւղէրճէ քէսան 12 սէնէտէն 20 սէնէ միւտտէթէ գատար բրանկապէնտ օլարագ թէրսանէ մահպէտլէրինէ կէօնտէրիլմէքտէ տիր, վէ եագընտա էհալի իշին տահա բէք չօգ թագեիգաթ իճրա իտիլէճէ կի շիւք հէսիգ տիր, շիւքի եիւղ պին նէթէր գատար իսրանեօլ Ֆիլիպպին վէ Ֆիլիպպինտօ-Բէ ճէվիլլէրիլնէ մէնթի իտիլէճէք տիր, տէնիր, իսրանեա տէվէթթինն պու չէտիրտ տաճարըշ իլէ, հագըն վագըթտա իլթիլալ եէնիտէն բարլամասը վէ հէմտէ էվլէլլէրիլտէն զիեաւտէ ումուսմէն էհալինն աեագլանմա սընա սէպէպիեթ վէրիլէճէ կինտէ շիւք հէ եօգ տուր:

Պու եիւղ պին նէթէր իսրանեօլարըն նագլի իշին իճապ իտէն սէթիլլէրիլ հազըր պուլուսմուշ իսէտէ, եիւղ պին նէթէրին նագլի իշին իսլամ կէլէն ագճէ խագիլնտէ մէվճուտ պուլուսմաւորընտան, վէ եալընըղ 12 միլեօն բրեալ հազըր օլտուղու իշին, շիմալիլք 12 միլեօն լուգ իսրանեօլ օիւրկիլնէ կիտէճէք իմիշ վէ պագըր գալան պիշարէլլէրին նագլի իշին փարա թէտարիք օլուսմուսմաեա գատար, գէվալ լըլար իսրանեօլ մահպէս իտնէլլէրինտէ շիւքիլե եէճէքլէր տիր:

— Մէքսիգօտա պուլուսման Սվաթիա սէթիլի Մ. Լաիօ ալաֆրանկա սեպտ. 10 տա վիլէննաեա վասըլ օլուպ, տէրհալ իմբէրաթօր հազըլթէլլէրի հուզուրուսա գապուլ օլուսմուշ տուր:

— Գրագովիտան վիլէննանըն Բրէս դագէթասընա հագըլտըղընա կէօրէ, ի. թալեա տէվէթի թարաֆընտան մէմալիլթէն գօվուսմուշ օլան ճիգվիթ գաթօլիք բարասլարը չէհիլ մէգպուրա վաթըլ օլմուշար իսէտէ: Ավթըրիա հիւ

քիւմէթի թարաֆընտան պուլուստա էմլաք սաթըն ալմագ միւսաատէսի վէրիլմէյիպ, վէ գէվալը Լօյօլա շալիլտլէրինէ Լէհիլթանըն պու գըթասըր էհալիսի թարաֆընտան ապա եիւղ վէրիլմէտիկինտէն, իէ հուտի մահէլլէսինտէ պիր խանէյէ չէքիլմիլլէր վէ ապա տիշարը պիլէ չըգմամագտա իմիլլէր:

Ճիլլէթլէր բէք չօգ տէֆա նիլէ մահէլլէրտէն գօվուսմուշար իսէտէ: Ալահա էմանէթ եիւղլէրի պիր ագ գալիլթէ օլտուղուստան, չօգլուգ վագիլթէ իթմէլլէր... շանլարը արթսըն...

— Մագսիմիլիէնի տիւշմէնէ թէալիմ իթմիշ օլան Լօթէգ, պու տէֆա գագէթալարտա պիր ուզուլն պահս նէշը իթտիրիպ, քէնտիսինն պու մագուլէ ալապ պիր հարէքէթտէ պուլուսմաւորընը վէ հէր պիր վէճիլլէ քէնտի վագիլթէ վէ վաճիլլէսինն էտա իտիլ, պէօյլէ պիր ճիւնհատէ պուլուսմագլըղա հիշ պիր սէպէպ վէ իհիլիեաճը օլմատըղը պէեանի իլէ, պու տէօյլտիլլէրինն չէհատէթ իթմէլլէրի իշին միւթէպէր գաթլար իսիլլէրի իշար իտուպ, շիմալիլ գատար հագըրտա դագէթալարտա եագըլանլարը ճէրհ իթմիշ տիր:

— Տիշ տէնիլտէն թարաֆա պահըր Սհմէր պօղազընտա վագըր էտէնտէն եագըլըշ օլտուղուսա նէգարէն, Հապէշ իմբէրաթօրու թէօտօրօս հազըլթէլլէրինն մահպէսէ իլգա իյլէտիլի էվթօրալըլարտան իքիսի էօլմիւշ տէյի իշտիլմիշ իսէտէ եալանա չըգմըշ տըր:

Ինկիլթերրա տէվէթի Հապէշիսթան իմբէրաթօրուսա շիմալիլտէք իւշ տէֆա չէտիրտ միւղաքէրէլլէր կէօնտէրիպ, մահպուսլարը թալէպ, վէ պըրագըլմաեա ճագըլարը թագտիրտէ, իւզէրինն ասկէր սէվգ իտէճէյիլի պէեան իյլէմիշ տիր, վէ սօն միւղաքէրէնն միւտտէթի օգոստոս 17/29 թարիլի պիթմիշ օլուստ:

Հապէշիսթանա տայիր պագըր մալիւմաթլար:

Հապէշիսթանըն բօյրագ թարաֆը Սուտան (վերին Եգիպտոս կամ Նուպիա) վէ Անատօլու թարաֆը Գըրմըլը տէնիլք վէ պաթըր թարաֆը Գօրտէրան օլուպ, ճէնուպ թարաֆը տախի եիւքսէք տաղլարտան մահտուտ օլարագ, նիլ միւլալաքէթ տէօքիլլէն պագըր բրմագլարտան սուվարըլըր, վէ Հապէշիսթանըն ճիրմի 788 պին թէրպիլ միլ օլուպ, պաշլըճա հասըլթըր Ֆիլ տիշի, ալթուլն գուսու վէ արապ էսիրլէր տիր:

Հապէշիսթանըն բայթալիթը Կօնտար չէհիլ օլուպ, 44 քիլիսէլլէր չէհիլ թէսմիլլէ օլուստ:

Իմբէրաթօր թէօտօրօս 1818 տէ տիւնեաեթ կէլմիշ օլուպ, 1855 սէնէսինտէ

